

Ворота у небо. Фантастичний феєрверк : оповідання

КУПИТИ

Оповідання, які увійшли в цю збірку, різнопланові. Вони складають не монохромність, а повноцінний спектр, феєричний вибух усіх барв літератури: від гумору до трагедії, від наукової фантастики до містики, від мініатюр до значних за обсягом текстів. Написані однією авторкою, однак зовсім несхожі. Їх об'єднує належність до фантастичної прози, хоч іноді важко позбутися враження, що описані події траплялися насправді.

НАТАЛКА
ЛІЩИНСЬКА

ВОРОТА
У НЕБО

ФАНТАСТИЧНИЙ ФЕЄРВЕРК

НАТАЛКА
ЛІЩИНСЬКА

ВОРОТА У НЕБО

ФАНТАСТИЧНИЙ ФЕЄРВЕРК

Ворота у небо. Фантастичний феєрверк : оповідання/ Н. Ліщинська. – Тернопіль :
Видавництво Богдан, 2024. – 176 с.

ISBN 978-966-10-2335-1

© Ліщинська Н., 2024

© Видавництво Богдан, виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2024

Оповідання, які увійшли в цю збірку, різнопланові. Вони складають не монохромність, а повноцінний спектр, феєричний вибух усіх барв літератури: від гумору до трагедії, від наукової фантастики до містики, від мініатюр до значних за обсягом текстів.

Написані однією авторкою, однак зовсім несхожі. Їх об'єднує належність до фантастичної прози, хоч іноді важко позбутися враження, що описані події траплялися насправді..

УДАЧА

У торгівлі я давно. З дев'яносто шостого. Ну, то й що, що філолог? Тоді часи такі були... В школі платили копійки, директорка знущалася як хотіла. Тих нещасних пів ставки розкидала так, що доводилося щодня їздити на роботу, а то ж дві маршрутки. Туди-додому — і зароблених грошей не залишиться.

Найбільше шкода було покидати шостий-«бе». Вони ридали й я ледве стримувалася, а потім вибігла та й усю дорогу сльози з-під окулярів витирала. Та що було робити?.. Запропонувала сусідка піти у її крамничку торгувати в алкогольному відділі. А я погодилася, бо вже заїло життя-буття. Ні одєжини нормальної купити, ні якогось делікатесу, а діти іноді таке ляпнуть, що червонієш, неначе помідор у теплиці, та відповісти нічого. Один, в якого татко «кришував» базар, вголос так і сказав, що тільки дурні можуть у педагогічний вступати, коли обговорювали твір на тему «Моя майбутня професія».

Та я про інше хотіла... Ото Тетяна Олександрівна, моя хазяйка, лише тішилася, коли я щоразу більше почала замовляти алкоголю, але мені день від дня ставало все моторошніше.

Почалась химерія з дяді Толі. Це наш штатний п'яничка. Разом із іншими своїми корешами постійно тусується біля магазинчика, зо самого ранку підходить, щоб розжитися плящинкою. Купує найдешевшу оковиту, тремтячими пальцями вигрібає з кишень дріб'язок і зіжмакані гривні, підморгуючи мені, коли простягає гроші.

А цього разу прийшов чомусь надто впевнено, твердою ногою, глянув на мене сфокусованим колючим поглядом, вручив новісіньку сотню і зажадав дорожчу горілку. Я не довго дивувалася, кинулася до полиці й віддала йому решту з пляшкою.

Та це були квіточки. Дядя Толик просто на моїх очах хвацьки скрутив накрутку і залив у свою горлянку весь прозорий, мов сльоза, вміст... Потім дивно перестрибнув із ноги на ногу й... у нього відпав ніс... Мені аж руки стерпли від цього видовища, що було потім, не пам'ятаю... Оговталася на підлозі, вилізла з-під прилавка, обвела очима залу. Нікого. Примариться ж таке... Тільки озирнулася на полицю, а там дірка світиться — таки ж нема тої проданої пляшки!

І тут у магазин завалює... ну, хто би ви подумали? Дядя Толян! Власною персоною! Мені знову ледь погано не стало, вирячила на нього очиська, але він спокійно придибав, виконав свій завчений ритуал вивертання кишень, нашкріб потрібну суму і висипав на ляду. Начебто звичайний: очі — пусті й вицвілі, а ще жалісні, мов у безпритульного пса, що сподівається на скоринку хліба від тебе. Ну, оговталась я трохи та й віддала те, що йому хліб замінє.

На щастя, він поводився, як усе. Ніжно схопивши скарб, що булькає, притис його до себе і потрюхикав до друзків. Звідки знаю, що до них? А я перейшлась до скляних дверей нашої буди, щоб глянути, куди почимчикує клієнт. Неподалік, у скверику, на нього вже чекало двоє колег, вони хутко розлили у пластянки горілку, довго й не чекали, випили вдруге, потім утретє. У магазині — ранкове затишшя, тому я й поспостерігала за тими пияками. Нічого дивного не помітила — все, як завжди.

Ще трохи помучили мене думки того ранку, а потім пішла торгівля, я закрутилася, доробила зміну і могла би забути про той випадок на аміні, проте наступного дня сцена повторилась... Лише ніс вже не відпадав у дивного дяді Толі. Й узяв він три пляшки. І не пив у мене на очах, а хутко вибіг із магазину.

Зразу опісля цього незвичного відвідувача звично припхався нормальний дядя Толик. Миршавенький, неголений, худючий алкоголік прошмигнув у ледь прочинені двері, непевною ходою дочвалав до ляди, втомлено прихилився до неї, поки вишпортував всі свої капітали.

Я наважилася, коли брала гроші, і запитала:

— Що, не вистачило?

Цей «красень» безтямно зиркнув на мене, облишивши жадібно витріщатися на багатства вітрини, спробував було в'їхати в запитання і гикнув.

— Дядю Толя, — не відступила я, — а як ви так швидко приговорили три бутілочки?

— Чево, Веруня? Не понял...

— Ну, брали ж щойно три пляшки і знову купуєте, — допитую, як есесівець партизана, і бачу, що мій клієнт розгублений. Грає на публіку?.. Тю, та який із нього актор, бачу, що не прикидається.

— Дєвонька, дай водочки, а то труби горят.

Спродала я йому ту нещасну щоденну пайку і ще раз прослідкувала шлях дяді Толі на лавочку до скверика, де відбулося буденне дійство поглинання жаданої отрути.

Наступного дня я підготувалася до зустрічі ненормального дяді Толі, але сталося інше. До магазину першим зайшов товстун, і чомусь він видався мені знайомим... Чолов'яга зиркнув з-під лоба уважним і гострим поглядом та попросив продати ящик горілки. Ну, трохи я розгубилася, бо у нас не гуртівня. Покупці беруть пляшку-дві, зрідка — кілька, а тут таке. Але віддала йому сім бутлів з вітрини, а з підсобки винесла решту. Чоловік чемно розрахувався і спробував обхопити всі пляшки, та їх виявилось надто багато. Тоді його руки видовжилися, щоб зручно обійняти скляну здобич.

Поки я стояла з роззявленим ротом, яким хапала повітря, товстун згріб усі пляшки й поніс поперед себе... І думка у мене проскочила, аби піти й поглянути, куди прямує цей покупець, але ноги приросли до землі, не рухалися, хоч плач. Щойно він зник, як до магазину заскочив... той таки опецькуватий дядько. Видно, що поспішав, бо, захеканий, хутко замовив пляшку коньяку, розрахувався, схопив за горло свою покупку і швидкою ходою подався до виходу.

Боялась я йти на роботу в неділю вранці, вже хотіла зателефонувати до Тетяни Олександрівни, мовляв, я захворіла, температура під сорок, не можу, хай шукає заміну. Ох, жижки трусилися, але підбадьорила себе: нині — останній день, увечері здаю крамницю і гуляю два тижні.

Та не так сталося, як гадалося. Галька знову кудись щезла, нікого не попередивши, у господині зо злості ледь пара з вух не йшла, прошипіла, що звільнить цю хвойду. Тетяна Олександрівна й слухати не захотіла, що я теж хочу відпочити.

— Бачиш сама! Треба! — відрізала на мої пояснення, що мушу поїхати до бабусі в село.

— Мені теж треба! — я помалу починала заводитися.

— Премію випишу. Двісті гривень! — Тетяна Олександрівна хитро примружилася і застосувала пряник, аби зламати мій опір.

Оскільки цього ранку жоден дивний відвідувач не діяв на мої добре покоцані нерви, покомизившись для годиться зо три хвилини і вибивши премію у розмірі 230 гривень, я погодилася попрацювати ще

тиждень понаднормово. Доти, поки господиня не знайде нову продавчиню на місце Гальки, яка загуляла, либонь, із якимось щедрим кавалером.

Знали б ви, як я шкодувала потім про своє необдумане рішення! Чого-чого... В понеділок, о восьмій нуль три, до магазину зайшли троє. Молодиків цих я знала, мешкали вони у тому ж будинку, на розі якого стояла наша торгова точка. Хлопці не раз заходили за пивом або й чимось міцнішим. Такі собі майбутні дяді Толі, а за одним узагалі в'язниця плаче, настільки типчик слизький і відразливий.

От... Вони купили сімнадцять ящиків горілки!.. Все, що у мене було! Один із них акуратно відраховував гроші, інші терпляче дочікувалися, поки я двічі перевірила суму.

Довелося їх впустити у підсобку, бо де ж я такі тягарі подужаю виволочити сама. Трохи боялася, звісно... Але вони чемно винесли деренчливі ящики і раптом старший, здається, його звуть Сергієм, кивнув своїм друзям, щоб забирали горілку на вулицю, а сам підійшов до прилавка.

— Погомоніти треба!

— Та що таке... — з острахом пробелькотіла я, перестрівши його гострий, наче шило, погляд.

— Нам би більше, завтра залети... прийдемо, хочу купити... е-е... цистерну горілки.

— То ва-ам... на... заво-од, — від жаху, що наводив на мене погляд цього Сергія, я вже й затинатися стала.

— Ні, не треба! Ти організуй, я заплачу! Скільки скажеш!

Ось уже три роки я не працюю на Тетяну Олександрівну. Це вона гарує на мене. І готова мені ручки цьомати, бо тільки я можу розпродати всю горілку, яку вона дістає у щоразу більших кількостях. Доводиться переходити вже на імпорт, бо свої рідненької не достатньо.

Грошей мені дівати нікуди, тому жваво скуповую банківські золото, платину. Ті папірці набридло у банки розпихати, коштовні метали — краще. Камінчики теж беру. Діаманти — надійна інвестиція. Чи цікавиться нами держава в особі, приміром, податкового інспектора? Цікавилися всі: і податкова, й органи, і прокуратура. Навіть Інтерпол. Але на них усіх вистачає, а от їм духу відмовитись від неймовірно

щедрих подачок — ні. Пасуться і мовчать. Недавно президент ще й ордена дав. Та ну-у-у, не скажіть! Якраз заслужено. Зараз переконаєтесь. Є за що!

Ці прилітають щоранку за свіжою партією. Ще трохи і в моїй рідній Україні ніхто не зможе собі дозволити купити ту кляту отруту. Надто дорого! Всі заводи перейшли на виготовлення біленької, бо ж вигідно! Ага, ще треба налагодити скупку самогону, бо чула, що почали безбожно гнати. А я організую бізнес: купуватиму в своїх бражку та продаватиму зоряним п'яничкам. Гляди, на Землі за рік-два жодного алкоголіка не залишиться. Жадібність переважить, бо оковита стільки коштуватиме, що краще буде її експортувати у космос, ніж самим пити.

Що-що? Чому вони мене своєю постачальницею обрали? Пояснили, чого ж. Мені теж цікаво було, я запитала у... ну-у, назвемо його Сергієм. Каже, що лише я їх бачу, інші — ні. Не чують, не сприймають. Отака я особлива. А красти їм якийсь кодекс не дозволяє. Вони колись мали інших постачальників, але ніхто не вічний, померли. Тому ці чужопланетяни давно шукають нових і нарешті на мене натрапили. Серед землян майже ніхто не здатен налагодити з ними контакт, а тут — така удача.

Не знаю, не знаю... Нам справді пощастило, а от їм...

ВОРОТА У НЕБО

За вікном виводила свої жалобні пісні хурделиця. Вітер-урвиголова пригорщами кидав сніг у вікно, лютуючи на свічку, що ховалася в хатині. Мов хотів задмухати, загасити малого вогника, забрати тепло з оселі.

Дівча дванадцяти літ сиділо за столом при тьмяному світлі свічки й старанно щось писало у зошиті в лінійку. Нарешті все зроблено. Дитина акуратно склала шкільне приладдя у портфель.

— Неню, оповісте ми баєчку, бо телевизор не робит, знову дроти десь порвало, — попрохала Мартуся, але тато й слова сказати не встигли, як закашлялися, аж заклекотіло йому в грудях. Та так забухикали, що бабуся прибігли з іншої кімнати на ті страшні звуки.

— Йой, Петрику!.. На, ликни відварику!

Василина напоїла зятя. Крадькома сумно зітхнула, бо чоловікові не легшало ось уже кілька днів, хоча вона всі свої вміння поклала на те, аби витягти його з недуги. Вже воліла би й у лікарню везти, але погода затялася, снігу насипало, що хіба від хати до стайні прокопалися та ще вузький хід до вулиці подужали прокласти. Отак і ходили поміж білих високих стін бранцями немилосердної зими, яка ані сюди нікого не допускала — не доїхати, бо доріг не стало, ані зо села людей не випускала...

Жінка забрала дівчинку до себе:

— Ходи, чічко, я ти баєчку повім. А неньо най спит, — проказала і дмухнула на свічку.

Мартуся вмостилася біля Василя. Мала втішилася, бо бабуся знала силу-силенну казок. Невдовзі дівчинка вгрілася та й поринула у сон.

І наснилася Мартусі Чорна гора з бабиної байки. Високі смереки стіною стояли перед нею, але враз хутко розійшлися — гора розкраялася надвоє, а звідтам війнуло жаром і з'явився їздець на конику. Огир був червоним, як вогень, і високим — таких ніколи не виділа. Бо ґаздівські трударики в селі — то низькі коники з великими головами. А цей — ватра до неба — гарний! І легінь на ньому красний, що тільки такий кінь його гідний нести. Чорні очі горять під смоляними бровами, тонкі вуста гордовито вигнуті, щоки полум'яніють рутою. Вбраний у багрянні сорочку, кептар, портіниці,

лише постоли на ногах, тобівка через плече та кресання на голові — чорні. А ще за широким чересом пістоль і фуярка видніється, бартка в правиці, лівицею повіддя втримує.

До Мартусі легінь всміхнувся так, що мороз поза шкірою... Вуста вершника наче закривавили раною. Вжахнулася вві сні, скрикнула, забилася рибкою, упійманою на гачок!

Бабуня стривожено сіпнулася до дитини. Обтерла голівоньку онуки долонею, стріпнула нею, наче обтрушувала з пальців воду, прошепотіла кілька слів і Мартуся втишилася. Зійшов із білого личка дівчинки неспокій. Василина ще якусь хвилюку прислухалася до дитини, а потім задрімала сама.

На ранок Василина виявила, що її зять не дихає. Залишив сиротою Мартусю, бо донька ще при пологах віддала Богові душу. А Петрик згорів за якихось два тижні — як Василина не відходжувала його, не відпоювала відварами з духмяних трав, а душа не втрималася у заслаблomu тілі.

Ледве продлубали задубілу землю, відігрівали, розкладаючи вогнища, копали, знову розпалювали ватри, аби поховати Петра Домашівця. Страшною вирвою чорніла яма на білому снігові.

Двома билинами — вищою та маленькою похиталися на лютому морозі Василина та Мартуся і потяглися зі цвинтаря додому.

Збігали літа, мов бистра вода гірських рік. Сніги веснами сходили, наповнюючи пустотливі потічки, які сміялися дзвінками, кришталеvими водограями. Буяли влітку квіти на полонинах, видивляючись за метеликами і слухаючи невгамовні скрипки цвіркунів. Ронили восени сріблясті буки додолу змертвіле листя. Смереки несли на своїх темно-зелених раменах важкі кептарі снігів, що понашивала їм зима. І так рік за роком.

Мартуся виростала, а бабусенька ніби й навпаки — дрібніла, висихала. Сімнадцята весна прийшла до онуки, а до старенької — вісімдесят третя.

Як йому набридла монотонна робота у відділі невірності, остогиділи забави та товариші тих простацьких розваг: зваблення дівуль, пиятики. Хотілося запорпатися в найглибше провалля, зникнути для всіх. Але тут тільки спробуй-но комусь про свій стан розповісти... Лише слабкість виявиш — й гаплик. Покотишся додолу, а всі твої попередні заслуги забудуть і топтатимуть тебе зі задоволенням, аби болючіше. Тому треба демонструвати незворушну впевненість, шкірити ікла, показуючи, що вони в тебе є, і то довгі. Тож не варто нікому сумніватися, що це ти горлянку перегризеш, а не тобі.

Одноманітна сірість існування... Вже на тих шльондр і дивитися несила. Кожна — ніби інша. Та — руда і тонка, як жердина, інша — білява пампушка, а ця — чорнокоса з параметрами моделі. А як придивишся... Всі однакові. Розпусні сучки.

Чи у відпустку попроситися?.. Але це також сприймуть, як вияв слабкос... Відрядження! Ще ж ніхто не виявив бажання запхатися у те задуп'я? От і спосіб на відпочинок! Бо яка в глушині робота? Так, пустоці.

Зверхник здивовано глипнув, буркнув щось про зависоку кваліфікацію для такого простого завдання, як відвідини зацофаного села, проте погодився, додавши, що балів за це багато не нарахують. У відповідь отримав широкий вищир, який, вочевидь, заміняв підлеглому найприязнішу усмішку, хоча нагадував, радше, заюшений кривцею проріз шаблюки на страшній личині демона.

— Спорядження візьми, інструкцію почитай.

— Звісно, — притакнув молодший, упівуха слухаючи повчання начальника.

Старенька сиділа на лаві, обік причілка, й дивилася на онуку, що жвавою бджілкою поралася біля хати, задаючи курям посічену кропиву, кролям — траву, і про Калача не забула, сипонула псові в миску залишки сніданку. Васирина згадувала життя напровесні свого віку. Сама теж була вдатна до роботи. І того легіника — Василька, який закрутив їй голову, спом'янула... Ех, скільки ж то постолів на танцях тоді згоріло!.. Неньо жартома сварився, що у дівки п'яти іскри викрешують на ґецах.

Василь і Василина — гарна з них була би пара... Як танцювали, то люди шепотілися, що ліпших нема, як ті двоє. Не судилося... Віддали за Миколу. Батьки так вирішили. Мати казали, що біду з бідною вінчати — то біду й плодити. Адже у Василя нічого не було, а з Миколою, мовляв, житимеш, доню, як у Бога за пазухою. Неньо ж, видко, її жалів, і всупереч маминого слова ніц не повів. Дівчина ночами тихцем плакала, марніла, але проти батьківського наказу голосу не підняла. А Василь... Казали, що пішов на заробітки, подався до Румунії. Коли-то лиха звістка барткою навідліг перетяла їй серце: втопився, як дараби переганяв. На порогах перевернуло пліт і торохнуло головою об камінь...

Та у пам'яті баби Василини Василько молодий і живий. Міцною рукою веде її у танці, а світ довкола летить вихором. У тій крутоверті тільки й видно, що його розпашіле лице навпроти. Засапані, розчервонілі вибігали з кола, утікали геть, щоб охолонути трохи, лиш віддалік чутно було, як захлинається скрипка, ридає баян, а цимбали, бубен і фуярка їм відповідають задержуватим сміхом.

Міцним чоловічим потом, цигарковим димом пахтіло від нього... запаморочливо, гірко. Притискалася наполохано-щасливою пташиною до легіня і западалася у провалля цілунків... Навіть музика зникала.

Аж-но побіля сусідської хати зчинилася веремія. «Що то там, у Оксани?» — стривожилася Василина, вслухаючись у басисте бу-бу-бу голосу чоловіка сусідки. Бабині спомини, мов горобці, миттю спурхнули — ніби й не було.

Старенька глипнула на сусідський ґанок: «О, до Ліщиків хтось приїхав!». На очі Василина досі не скаржилася, то й роздивилася незнайомого парубка у джинсах, футболці, кросівках і з тайстрою через плече. Виявилось, що то Ліщики дочекалися небожа зі Львова. Роман — журналіст, рік уже, як працює в газеті після науки в університеті. Відпочити хоче, от і навідався до родини. Ліщикова Оксанка їй новину проторохкотіла скоромовкою через блаґенький пліт, що розділяв два обійстя.

Василина хрестила Ірцю, матір гостя, то й побігла до сусідів, аби розпитати про неї у Романка, якого не бачила вже літ зо дванадцять. Зайшла у хату, привіталася та раптом наштовхнулася на погляд молодика.

Чорні очі палають вогнем, уста усміхаються, і червоні, аж блищать, неначе їх кров'ю обмазали. Баба закам'яніла. Стрепенулася та прожогом вибігла з хати. Сусіди дивувалися з поведінки Василяни, але недовго. Заходилися частувати Романа банушем, бринзою, салом, перваком — усім, чим хата й господарі багаті.

Пізно полягали спати Ліщики, Романові постелили у кімнаті сина, який служив зараз у війську. Захмелілий гість, щойно зачинилися за ним двері покою, враз ніби витверезів, відчинив вікно і зник у темряві.

Він не сподівався зустріти тут білу відунку. А ця розпізнала його відразу, тільки зиркнула! І живе під боком... Звісно, вона супроти нього — ніхто, але плани треба скоригувати. Спершу прибрати її, а вже потім колошкати тут свою кашу.

«Вже встигла!» — лютував він, коли обійшов довкола хату Василяни, і втямив, що туди йому зась. Всі шляхи стара надійно перекрила. Проте занюшив усередині ще одну душу, окрім бабиної.

Коли Василяна молилася, то не відчувала болю у хорих колінах, лише долинала його злість, яка гострим списом пробивалася раз по раз у її думки, але щойно підвелася, закректала від болю. Нині дуже викручує ноги, воно й не дивно, адже він неподалік... А така почвара вміє дозолити людям. Старенька обвела поглядом кімнату. Обереги на вікнах, пороги обсипані, а вона не дасть свого дозволу!

Баба не могла заснути, молилася і в ліжку. Нудилося серце, чуло біду... Тільки під ранок, коли навіжений, що кружляв біля будинку, пішов геть, стулилися повіки відунки.

В кімнатці поряд не спала й Марта. Бабуся заборонила вікна чіпати, а задуха ж!.. Обереги повсюди розвішала... Когось боїться? Але кого? Запитувала її, та Василяна мовчала. Дивно... Тут, у селі, всі ж свої. Злодіїв нема, злих людей — теж...

Не спалося їй. То задуха винна... Якісь дивні думки бентежили... Гарячі, встидні. Тіло непокоїлося. Дівчина вигнулася кішкою на постелі, груди під сорочкою ствердли, щойно пиптики тернулися до тканини. Млосне дрижання насильовалося у лоні. Рука мимоволі ковзнула вниз, друга пестила груди. Зненацька напруга вибухнула у ній яскравою червоною квіткою й обернулася медовою знемогою. А перед очима попливли різнобарвні плями, що поволі склалися в обличчя. Чорні очі — ніч беззоряна, чорні брови — вугіль, а уста — малинові.

Всміхаються і лячно, і звабливо. Так би й припала та не відривалася, пила б — не напилася соку малинового... Ген-ген під ранок дівчина заснула, але й уві сні бачила легіня з терновими очима та солодкими вустами.

Створіння моторошно пластичне, схоже на анаконду з амазонських нетрів, ковзнуло в отвір вікна хати Ліщиків. За мить із підлоги звівся на ноги молодик. Він усміхався. Як виявилось, біла відунка — дрібниця. Її онука — ось ласий шматочок! Справжня відьма буде, тільки трошки підштовхнути, навчити. А ще як успадкує силу старої... Ось тобі, маєш — буденне відрядження у глушину! Й як її прогавили?.. Хоча... Хто би перевіряв мале гірське село, адже такі екземплярчики тепер, мов нетлі на світло ліхтаря, злітаються у великі міста, тому й прогавили. А йому пощастило! Як довго вона пручалася... Але нарешті трохи піддалася. Перший крок зроблено, він помалу розбурхає у ній таку хіть, що небо здригнеться.

Дівчата і хлопці нині на дискотеці, адже субота. Мартуся теж випросилася, хоча бабуня нарікала: «Ліпше би ти вчиласі, чічко! Пара тижнів лишиласі до іспитів!». Та, з важким серцем, а відпустила онуку, яка насправді з підручниками й не розлучалася, іноді засинаючи за столом, готуючись до пізньої ночі. «Та воно ж і відпочити колись треба», — думала Василина, хоч уголос й докоряла дівчині. Відомо — молоде! Де ж то втримаєш? Тільки скажало би, як та кізка! Тяжко гібіти над книжками і вдень, і вночі, коли гаряча юна кров тягне до гурту однолітків, до веселоштів, до танців.

Відпустити — відпустила. Та спливла година, друга. Василина не витримала, аж застогнала з розпуки, коли перед очима виразно постало видіння: два тіла — темне чоловіче й світле дівоче — зміяються, переплітаються, злягаючись. І така звиряча сила скручувала їх у одне ціле, така жаска боротьба відбувалася між ними — не насилля навіть, не гвалт, а щось огидніше.

Знала, що заслаба, не дасть йому ради, але ж онука!.. Василина задушила свій страх. Чи ж біль, та хай навіть смерть — то найстрашніше?.. Хотіла одного: вберегти Мартусю, не віддати йому на поталу свою чічку.

Село де-не-де світилося вікнами осель, коли старенька скрадалася до клубу. Рука мимоволі відшукала оберіг на шиї, пальці судомно

стиснули м'який полотняний мішечок.

Неподалік від клубу заховалася за кущами бузку. Світ поночі для відунки виглядав сірим. Василина зараз не користала зі свого людського зору, натомість запрацювало чуття. Воно їй показувало живих і мертвих, людей і духів. Ні стін, ні землі, ні неба не бачила, лише світлі з виразними контурами плями — душі живих, майже прозорі — душі, що вже чи ще не в тілі. Вздріла стрімку чорну стрічку — то він! Відразу Василина помітила й Мартусю, адже всі світлі плями різні, а свою онуку впізнала б і у стотисячному натовпі.

Відунка поринула у споглядання. Не подобалося їй те, що спостерігала. Чорна смуга гадючилася біля Мартусі. Єдиною втіхою було, що світла пляма онуки не тьмяніла від впливу темного залицяльника. «Що, не піддається? Заміцний горішок для тебе?» — раділа Василина.

Та старенька завважила й інше: душа Мартусі набуває рожевого відтінку. Відунка безліч разів бачила схоже саяво. Найчастіше юні носили у собі світло такої барви, у зрілих людях воно також іноді жило, а траплялося й таке, що у геть старих оселялося те диво — кохання.

Вона гірко зітхнула: «Йой, дитинко моя...». Розуміла, що онуці, як колись і самій Васи́ні, хоча з іншої причини, та доведеться відмовитися від почуття. Ох... Як тяжко самотужки гасити цей прегарний вогонь у своїй душі, а потім довгі роки обпікатися вуглинами спогадів, побиваючись і жалкуючи за безцінним даром, який втрачено... Проте відунка не дозволила журбі довго відволікати її від спостереження та рішуче відігнала сумні думки — не час.

Вона придивилася знову до обох, шукаючи найменші зміни. Дещо її здивувало. Покруч, який не відходив від її Мартусі, ніби ледь-ледь змінився. Тільки старенька не могла второпати, що ж сталося. Чи їй привиділося: наче блимає іноді на гаспидній темряві аури залицяльника щось подібне на слабкий перлиново-рожеуватий відблиск від саява, яким запроменіла Мартуся?

Поки бабуся чаїлася за пишними кущами вже відцвілого бузку, Марта слухала Романа. Він розповідав про Львів — казкове, сповнене незбагненої чарівності місто, про музику — назв таких гуртів вона й не чула: «Піккардійська терція», «Очеретяний кіт». Дівчина хіба

могла підтримати розмову про книги, бо деякі з тих, що Роман згадував, і сама читала. А щойно з його вуст прозвучала назва «Майстер і Маргарита», то обоє, певно, хвилин зо десять лише про Булгаківських персонажів і балакали.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ